

Anonymiseret version

Oversættelse

C-495/19 - 1

Sag C-495/19

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

26. juni 2019

Forelæggende ret:

Sąd Okręgowy w Poznaniu (Polen)

Afgørelse af:

14. maj 2019

Sagsøger:

Kancelaria Medius SA med hjemsted i Kraków

Sagsøgt/Indstævnt:

RN

FORELÆGGELSESAFGØRELSE

[Udelades]

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

(den regionale domstol i Poznań, XV. afdeling XV for civile appelsager)

[Udelades]

har efter påkendelsen af 14. maj 2019 [udelades]

i sagen anlagt af Kancelaria Médius SA med hjemsted i Kraków

mod RN

om betaling

som følge af sagsøgerens appel

af en dom afsagt af Sąd Rejonowy w Trzciance (retten i første instans i Trzcianka)

den 30. oktober 2018

[Udelades]

truffet følgende afgørelse:

Domstolen for Den Europæiske Union forelægges følgende spørgsmål:

Skal artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1994 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95, s. 29, herefter »Rådets direktiv 93/13/EØF«) fortolkes således, at den er til hinder for procedureregler i henhold til hvilke en domstol kan afsige en udeblivelsesdom alene på grundlag af sagsøgers anbringender anført i stævningen, og som retten skal antage for at være korrekte i den situation, hvor sagsøgte – en forbruger, der blev behørigt underrettet om datoen for retsmødet, ikke møder op og forsvarer sig selv?

[Udelades]

Begrundelse

I. De faktiske omstændigheder og tvisten i hovedsagen

1. Sagsøgeren, som er et advokatkontor (kancelaria) Médius SA med hjemsted i Kraków, har nedlagt påstand om, at sagsøgte, RN, tilpligtes at betale et beløb på 1231 polske zloty (PLN), herunder renter. Sagsøgeren har gjort gældende, at det beløb, der er nedlagt påstand om betaling af, følger af en låneaftale, der var indgået mellem sagsøgte og sagsøgerens retsforgænger – Kreditech Polska, som er et selskab med begrænset ansvar (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) med hjemsted i Warszawa.
2. Sagsøgeren har vedlagt dokumenter, der bekræfter indgåelsen af en aftale om overdragelsen af fordringer med sin retsforgænger [**org. s. 2**], samt en kopi af en rammeaftale, der ikke er påført sagsøgtes underskrift.
3. Retten i første instans afviste søgsmålet med den begrundelse, at »dokumenter, som sagsøgeren indgav til sagens akter, ikke på nogen måde kan føre til den konklusion, at der er ført bevis for hans krav. Det kan ikke antages, at dokumenterne, der består af en rettergangsfuldmagt samt dokumenter, der bekræfter gyldigheden af fuldmagten, en fotokopi af overdragelsesaftalen, et uddrag af bilag nr. 1 til aftalen om afståelse af fordringer, en betalingsanmodning af 2. november 2016 og en underretning om pengeoverførslen af 2. november 2016, uden beviser for deres forkyndelse overfor sagsøgte, og en kopi af rammeaftalen vedrørende lån nr. 83043008033, kunne tjene som bevis for kravet. De er private dokumenter, der (...) blot beviser, at den person, der har

underskrevet dem, har afgivet en erklæring indeholdt deri. De bekræfter imidlertid på ingen måde, at der var indgået en låneaftale mellem sagsøgte og sagsøgerens retsforløber, og at der blev foretaget en kontantoverførsel af 770 polske zloty (PLN) til sagsøgte.« Henset til, at sagsøgte undlod at forsvare sig, afsagde retten en udeblivelsesdom, men den afviste søgsmålet.

4. Sagsøgeren har iværksat appel til prøvelse af denne dom bl.a. ved at gøre gældende, at retten i første instans har overtrådt artikel 339, stk. 2, i Kodeks postępowania cywilnego (lov om civil retspleje) ved at have undladt at anvende denne bestemmelse, og ved ikke at have baseret sin afgørelse på sagsøgerens anbringender fremsat i stævningen. I sin begrundelse henviste appellant bl.a. til, at retten for det første skulle have taget stilling til anbringender anført i stævningen, og kun i tilfælde af en »negativ vurdering« skulle beslutte bevisoptagelse. I denne henseende har retten begået en procedurefejl, fordi den ikke har afsagt en kendelse om bevisoptagelse i forhold til de dokumenter, som den lagde til grund, hvilket har ført til afvisning af kravet (retten i første instans fandt, at sagsøgeren ikke havde dokumenteret sit krav). På denne baggrund har appellant nedlagt påstand om, at den anfægtede dom omgøres, og han gives medhold i det hele.
5. Til støtte for sine påstande har sagsøgeren fremlagt flere domme afsagt af forskellige domstole, der understøtter hans holdning. Det følger af disse domme, at disse domstole deler den opfattelse, at retten i en situation, hvor sagsøgte ikke forsvare sig selv, bør afsige en udeblivelsesdom udelukkende på baggrund af anbringender fremført af sagsøgeren i hans stævning. **[Org. s. 3]**

II. Nationale og EU-retlige bestemmelser, der finder anvendelse i sagen.

6. Nationale bestemmelser. (dele af lov om civil retspleje)

FØRSTE BOG

SAGSFORBEREDELSE

AFDELING VI. PROCEDURE

KAPITEL III. BEVISMIDLER

AFSNIT 1. Bevisoptagelse og bevisbedømmelse

Artikel 227. De forhold, der er relevante for sagens udfald, er genstand for bevisførelse.

Artikel 228, stk. 1. Almenkendte forhold kræver ikke bevisførelse.

Stk. 2. Det samme gælder de forhold, som retten officielt har kendskab til, dog retten bør henlede parternes opmærksomhed på disse under retsmødet.

Artikel 229. Sagens faktiske omstændigheder, der ikke bestrides af modparten under sagens behandling, skal der heller ikke føres bevis for.

Artikel 230. Hvis en part ikke bestrider sagens faktiske omstændigheder som fremlagt af modparten, kan retten under hensyntagen til sagens udfald tillægge dette virkning til fordel for modparten.

Artikel 231. Retten afgør på grundlag af allerede konstaterede faktiske omstændigheder, hvilke andre faktiske omstændigheder skal der lægges til grund for sagens pådømmelse (en formodning om faktiske omstændigheder).

Artikel 232. Parterne skal fremlægge bevis for de faktiske omstændigheder, som understøtter deres påstande. Retten kan tillade en part at føre beviser, som ikke blev angivet af parten.

Artikel 233, stk. 1. På grundlag af det, der er passeret under forhandlingerne og bevisførelsen, vurderer retten efter sin egen overbevisning bevisernes vægt og troværdighed.

Stk. 2. Retten bedømmer på det samme grundlag, hvilken virkning retten ved bevisbedømmelsen kan tillægge den omstændighed, at en part undlader at efterkomme rettens opfordring til at føre bevis eller i strid med rettens kendelse hindrer bevisførelse.

Artikel 234. Formodninger fastsat ved lov (lovformodninger) er bindende for domstole; de kan dog afkræftes, hvis dette ikke udelukkes ved lov.

AFSNIT 2. Bevisoptagelse

SEKTION 1. Generelle bestemmelser

Artikel 235, stk. 1. Bevisoptagelsen finder sted for den forelæggende ret, medmindre bevisets art, hensynet til alvorlig ulejlighed eller uforholdsmæssige omkostninger i forhold til sagens genstand, taler derimod. I sådanne tilfælde pålægger den forelæggende [org. s. 4] ret et af sine medlemmer (en udpeget dommer) eller en anden domstol (en anmodet domstol) at optage bevis.

KAPITEL IV. RETSAFGØRELSER

AFSNIT 1. Domme

Sektion 1. Domsafsigelse

Artikel 316, stk. 1. Efter retten er hævet, afsiger retten en dom, der tager udgangspunkt i det forhold, der eksisterede på tidspunktet for afslutning af retssagen. Navnlig idømmelse af erstatning ikke påvirkes af den omstændighed, at kravet først fremsættes under et retsmøde.

Sektion 3. Udeblivelsesdomme

Artikel 339, stk. 1. Udebliver sagsøgte fra et retsmøde, som denne er blevet indkaldt til, eller undlader sagsøgte til trods for fremmøde at besvare spørgsmål, afsiger retten en udeblivelsesdom.

Stk. 2. I så fald lægges sagsøgers sagsfremstilling i stævningen eller i de processkrifter, som er blevet tilstillet sagsøgte forud for retsmødet, til grund, medmindre den vækker begrundet tvivl eller tjener til at omgå loven.

7. EU-retlige forskrifter

Artikel 6 i Rådets direktiv 93/13/EØF

1. Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.

Artikel 7 i Rådets direktiv 93/13/EØF

1. Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.

2. De i stk. 1 nævnte midler skal omfatte bestemmelser, i henhold til hvilke personer eller organisationer, der ifølge national lov har en legitim interesse i at beskytte forbrugerne, efter national ret kan indbringe en sag for retsmyndighederne eller de kompetente administrative myndigheder, for at disse kan afgøre, om kontraktvilkår, der er udarbejdet [org. s. 5] med henblik på generel anvendelse, er af urimelig karakter, og anvende egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af sådanne kontraktvilkår til ophør.

3. Sager som omhandlet i stk. 2 kan under overholdelse af den nationale lovgivning indbringes mod hver enkelt erhvervsdrivende eller samlet mod flere erhvervsdrivende inden for samme erhvervssektor eller sammenslutninger heraf, der anvender eller opfordrer til anvendelse af de samme generelle kontraktvilkår eller lignende vilkår.

Art. 267 TEUF [fuldt indhold]

[...] [udelades]

III. Den forelæggende rets tvivl og dens betydning for besvarelsen af et retligt spørgsmål

8. I henhold til regler i den polske retspleje er det muligt at afsige en udeblivelsesdom »hvis sagsøgte udebliver fra et retsmøde, som denne er indkaldt

til, eller undlader sagsøgte til trods for fremmøde at besvare spørgsmål« (artikel 339, stk. 1, i lov om civil retspleje), der udgør en undtagelse fra den kontradiktoriske procedure (navnlig artikel 316, stk. 1, i lov om civil retspleje og artikel 227 ff. i lov om civil retspleje). **[Org. s. 6]**

9. Det er ligeledes muligt at afsige en udeblivelsesdom i sager, hvor sagsøger er en erhvervsdrivende, og sagsøgte er forbruger.
10. En forudsætning for afsigelse af en udeblivelsesdom vil navnlig forekomme i en situation, som det var tilfældet i den foreliggende sag, nemlig hvor sagsøgte (forbrugeren), efter en behørig forkyndelse af stævningen, ikke forsvarer sig i sagen. Det skal nævnes, at den polske retspleje tillader en fiktiv forkyndelse i en situation, hvor en part ikke afhenter en af retten fremsendt forkyndelse, til trods for, at parten fik adgang hertil, hvilket er detaljeret retsreguleret (en såkaldt erstatningsforkyndelse, jf. artikel 139 i lov om civil retspleje). Som følge heraf forekommer der forholdsvis hyppigt situationer, der svarer til den, der blev konstateret i den foreliggende sag, dvs. når en erhvervsdrivende fremsætter et betalingskrav, og sagsøgte, som er en forbruger, ikke forsvarer sig.
11. I en sådan situation får ordlyden af artikel 339, stk. 2, i lov om civil retspleje en afgørende betydning, i henhold til hvilken retten ved afsigelse af en udeblivelsesdom »lægger sagsøgers anbringender om sagens faktiske omstændigheder anført i stævningen eller i andre processkrifter, der blev forkyndt for sagsøgte inden retsmødet, til grund, medmindre disse rejser begrundet tvivl eller påberåbes for at omgå loven.« Det følger af denne bestemmelse, at det faktuelle grundlag for udeblivelsesdommen få en ensidig karakter, idet det kun hviler på sagsøgers redegørelse af sagens faktiske omstændigheder, som sagens aktive part. Det faktuelle grundlag for en udeblivelsesdom bliver derfor baseret på sagsøgers anbringender, medmindre de rejser »begrundet tvivl«, eller hvis retten finder, at disse anbringender er blevet fremsat »med henblik på at omgå loven« (artikel 339, stk. 1, i lov om civil retspleje).
12. Det skal bemærkes, at bestemmelsen i artikel 339, stk. 2, i lov om civil retspleje ikke entydigt afklarer om de negative antagelser (»begrundet tvivl«, »omgåelse af loven«) opstår på grundlag af en analyse af sagsøgers anbringender eller på en bredere baggrund, navnlig på grundlag af en analyse af »processkrifter« eller andre dokumenter vedlagt sagsøgers stævning.
13. [kort præsentation af stillinger i juridisk litteratur][udelades]
14. [...] [udelades] **[Org. s. 7]**
15. [...] [udelades].
16. [...] [udelades] Ordlyden af artikel 339, stk. 2, i lov om civil retspleje fjerner ikke tvivlen om, hvorvidt den pågældende bestemmelse, der giver mulighed for at afsige en udeblivelsesdom mod en forbruger, der udelukkende baserer sig på sagsøgers (en erhvervsdrivende) anbringender, såfremt det ikke giver anledning til

»begrundet tvivl«, eller hvis retten ikke konstaterer, at anbringender »er blevet anført for at omgå loven«, opfylder den påkrævede standard for forbrugerbeskyttelse, navnlig fastsat i direktiv 93/13/EF, hvor der påhviler den nationale ret at foretage en vurdering af »potentielt urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler« fastsat i Domstolens praksis (navnlig dommen i sagen C-176/17, Profi Credit Polska, EU:C:2018:711, præmis 41).

17. Ligesom i den foreliggende sag, der er anlagt af en erhvervsdrivende mod en forbruger, som ikke har forsvaret sig, er Sąd Okręgowy (den regionale domstol) i tvivl om, hvorvidt de negative kriterier i artikel 339, stk. 2, i lov om civil retspleje ikke kræver en ensartet beskyttelsesstandard. Det skal nemlig bemærkes, at betingelsen om »begrundet tvivl« og om anbringender fremsat »med henblik på omgåelse af loven« kan betragtes som en fleksibel mekanisme, men det er ikke en mekanisme, der kan sikre en ensartet beskyttelse af forbrugerne i sammenlignelige processuelle situationer. I hvert tilfælde vil forbrugerbeskyttelsesniveauet i en høj grad afhænge af detaljeringsgraden af sagsøgers anbringender.
18. Analysen af bestemmelsen fører desuden til den konklusion, at jo mere lakoniske sagsøgers anbringender er, desto mindre sandsynlighed for, at retten skulle finde, at der foreligger »rimelig tvivl«, eller at den vurderer, at anbringenderne »er blevet fremført med henblik [org. s. 8] på omgåelse af loven«, og dermed en større mulighed for at få afsagt en udeblivelsesdom til fordel for sagsøgeren, uden at retten undersøger baggrunden for hans påstand yderligere.
19. Det skal navnlig bemærkes, at retten i første instans kun kan anføre grunde til at afvise sagen ved at tilsidesætte artikel 339, stk. 2, i lov om civil retspleje. Under den foreliggende sags omstændigheder ville en korrekt fortolkning af bestemmelsen forpligte retten i første instans til at tage sagsøgerens krav til følge.
20. Retten er dog forpligtet til at sikre en effektiv beskyttelse af forbrugeres rettigheder i henhold til direktiv 93/13 (Aqua Med-dommen, C-266/18, EU:C:2019:282, præmis 4[3]). I sin faste praksis har Domstolen fremhævet betydningen af den offentlige interesse i at beskytte sårbare forbrugere (dommen i sagen Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, præmis 40, og den deri nævnte retspraksis).
21. Domstolen har ligeledes fremhævet, at EU-lovgivningen principielt ikke harmoniserer procedurerne for undersøgelsen af den hævdede urimelighed i et kontraktvilkår, og at disse falder derfor inden for medlemsstaternes interne retsorden, dog på betingelse af, at disse procedurer ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer, der er underlagt national ret (ækvivalensprincippet, dommen i sagen Profi Credit Polska, C-176/17, præmis 57 og Aqua Med-dommen, C-266/18, præmis 47).
22. National ret skal desuden fastsætte en effektiv domstolsbeskyttelse som fastsat i artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder

(dommen i sagen Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, præmis 57 og Aqua Med., C-766/18, præmis 47).

23. Bedømmelsen af ovennævnte faktiske omstændigheder og den retlige sammenhæng tyder ikke på, at der kan være sket en overtrædelse af ækvivalensprincippet, når en domstol træffer afgørelse på grundlag af artikel 339, stk. 2, i lov om civil retspleje, eftersom denne bestemmelse på en ensartet måde finder anvendelse på alle civilretlige spørgsmål, der rettes til en polsk domstol, uanset om sagsøgte er forbruger eller optræder i en anden egenskab under en retssag.
24. Samtidig kan det dog konstateres, at såfremt retten i nærværende sag ikke vil anvende artikel 339, stk. 2, i lov om civil retspleje, vil der derved mangle et retsgrundlag for at foretage en vurdering af kontraktvilkårene i den indgåede aftale, herunder de vilkår, der kan være udtryk for misbrug. Følgelig vil dette føre til, at den sagsøgte forbruger fratages sin beskyttelse, [org. s. 9] der bl.a. beror på, at retten foretager en prøvelse ex officio af den kontrakt, der ligger til grund for det fremsatte krav.
25. Det følger heraf, at Sąd Okręgowy w Poznaniu (den regionale domstol i Poznań) vurderer, at der er behov for at Domstolen i henhold til artikel 267 TEUF træffer afgørelse om det spørgsmål, der er anført i konklusionen.

[...] [udelades]